

İNSAN ŞAHSİYETİNİN OLUŞMASINDA ÖRNEK TİPLERİN ÖNEMİ VE BATTAL GAZİ TİPİ

Doç. Dr. Mustafa ERGÜN

Türk destan kahramanı olarak Battal Gâzi, sisli bir fon üzerinde Türk ruhunun Hıristiyanlara karşı mücadele verişini, Anadolu'da yaşayan insanların nasıl Müslüman edildiğini, Müslümanların dış tehlikelere karşı nasıl korunduğunu göstermektedir. Battal Gâzi Türklerin Anadolu'yu yurt tutmalarının, vatan yapmalarının; burada daha önce yaşayan insanları Türk-İslam potasında eriterek yeni bir millet yapmalarının destanıdır. Bu destana Türk insanı kendi duygularını, arzularını, ideallerini, yüzyıllardan beri süregelen bilinçaltını yerleştirmiştir.

Çocukların ve gençlerin taklit yoluyla öğrenmesi

Diğer canlıların yavruları çok güçlü bir içgüdü donanımıyla dünyaya geldikleri halde insan yavrusu içgüdülerden uzak olarak doğar. Başka bir deyişle hayvan yavruları bu dünyada ne olacakları, ne yapacakları hakkında daha oluşum sırasında programlandıkları halde, insan yavruları programlanmamış, boş olarak dünyaya gelirler..

Çocuk doğduğunda ağlamaktan ve emmekten başka bir şey bilmeyen âciz bir varlıktır. Diğer canlılarla karşılaştırıldığında gelişim ve olgunlaşması en geç olanlardan birisidir. Ancak 5-6 yaşından itibaren diğer canlılardan ayrılmaya, onlara hâkim olmaya başlar.

Bir çocuk, içinde doğup büyüdüğü ailesi; içinde oynayıp yetiştiği toplum tarafından şekillendirilir. Dilini, daha hayatının başlangıç yıllarında "anadili" olarak ailesinde öğrenir; temizlik, tutumluluk gibi basit ama etkili vaziyet alışlar aile ve yakın çevre tarafından öğretilir.

"Sosyal öğrenme" dediğimiz bu olguda, çocukların çevrelerindeki insanları taklitleri, esas rolü oynamaktadır. Konuşmada ve diğer tutumların

oluşmasında, doğuştan getirilen yatkınlıklar ile çevrede bulunan taklit unsurları etkili olmaktadır.

Ailesi içinde çocuğun ilk taklit edeceği, tabiidir ki, anne ve babasıdır. Belli bir gelişim döneminde küçük erkek çocuklar "baba", kız çocuklar "anne" olmaya özenirler. Anne ve baba onların gözünde en becerikli, en bilgili, en güçlü, en büyük kişidir. Sevgi ile karışık başlayan bu taklit ve özleşme, bazen kıskançlıklara da yol açabilir. Ama genelde bu rol yüklenme istek ve taklitleri çocukluk ve ergenlik döneminde sarsıntısız bir şekilde çözülmekte ve çocuk başka şahısların taklidine yönelmektedir.

Bugün kitle iletişim araçlarının ve bilhassa TV'nin ev içine girmesiyle yüzyıllardan beri devam eden bu sosyalleşme biçimi değişmeye uğramıştır. Çocuk, TV'de gördüğü olaylar karşısında artık anne-babasından taklit edilecek bir yön bulamamakta, onun yerine çizgi film veya çocuk filmlerinin kahramanlarını taklit etmektedir. Ancak bunun çok yaygın ve uzun süreli olduğu da söylenemez. Çünkü TV kahramanları belli saatlerde gözüktüğü, sık sık değiştiği, çocukla karşılıklı iletişim kurmadığı için, çocuk kısa sürede bunlardan uzaklaşmakta; daha gerçek, daha istikrarlı, kendisini seven ve sürekli iletişim kurduğu anne-babasına bağlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında da kitle iletişim araçları ve TV'nin aile içindeki iletişimi bozduğundan söz edilebilir.

Çocuğun esas şahsiyet aramaya başlaması ergenleşme döneminden itibaren ortaya çıkmaktadır. Burada çocuğun beden yapısı artık değişmekte ve toplum da ondan, değişen beden yapısına uygun olarak kız ise kadınlığa, erkek ise erkekliğe uygun düşecek şekilde davranması istenir. Hem bir yanda esaslı beden değişimleri hem toplumun kendi içine yetişkin bir insan olarak almak için koyduğu kurallar gençleri büyük bunalımlara itmekte, buradan çatışmalı bir gençlik dönemi doğmaktadır.

Pek çok toplumlar bu dönemin çatışmasını azaltmak için birçok seremoniler düzenlemekte, bazı toplumlar çocukları başıboş bırakmaktadır. Türk toplumlarında ise bu dönemde çocuklara ve gençlere yüksek idealler örnek şahsiyet tipleri gösterilmekte ve gençlik enerjisi bu ideal tiplerin doğrultusunda iyiye, güzele, doğruya, mertliğe, yiğitliğe yönlendirilmektedir.

İnsan, kültür ile ilk ciddi karşılaşmayı ergenlik ve gençlik döneminde yapmaktadır. İnsan şahsiyeti bu dönemde, içinde yaşadığı kültürle yoğrulur, kaynaşır. Şahsiyet artık iyice belirmekte, kesin olarak ortaya çıkmakta, stabilleşmektedir.

Ergenliğin başlarından itibaren ortaya çıkmaya başlayan duygu karışıklıkları dengesizlik ve çatışma durumları; genellikle toplum beklentilerine uygun olarak, kişinin toplumun yüksek kültürüne katılmasıyla yavaş yavaş son bulur. Bu dönem erkeklerinde görülen en karakteristik gelişme, onların bir güç mücadelesine girişmeleri ve bunun için çoğu kez gruplar ve çeteler halinde dışlanmalarıdır. Bu, hem gruplar içinde kendini daha güvenli hissettiğinden ve büyük toplum içine katılmaya böyle hazırlandığından, hem de aile dışında, anne-baba dışında başka yetişkinleri örnek alıp ona uymasındandır.

Bu dönemde örnek kişi ve gruplar, gençlerin şahsiyetlerinin oluşmasında esaslı bir rol oynarlar. Ergen ve genç idealindeki kişinin bütün hayatını yakından izlemekte, onun bütün davranışlarını aynen yapmaya çalışmaktadır. Fert olarak her genç kız ve erkeğin benzemeye çalıştığı, taklit ettiği bir kişi (artist, futbolcu, şarkıcı, dansçı v.s.) olduğu gibi, genç olarak içine katılmak istediği ilgi grupları da olabilir.

Bütün dünyada ve özellikle bizim kültür çevremizde, gençlerin yetişkinler toplumuna katılmaları onların kendilerini örnek kişi ve gruplarla bütünleştirmeleri, kaynaştırmaları; onları taklit etmeleri şeklinde olmaktadır.

Büyük sosyal antropologların Ruth Benedict'in, Margaret Mead'in, Bronislaw Malinowski'nin, E. Fischer'in, Y.A. Cohen'in çeşitli toplumlarda incelediği bu şahsiyet kazanma, çocukluktan yetişkinliğe geçiş, insanın yeniden doğuşu, insan olmaya başlaması Türk toplumunda nasıldı?

Bugün için çağdaş batı ülkelerinden farklı değildir; kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon ergenlerin örnek şahsiyetlerini vermekte, dünya ölçüsündeki bir moda içerisinde gençler kendilerine bir şahsiyet aramaktadırlar. Bir eğitim tarihçisi gözüyle geçmişi incelediğimizde ise şöyle bir durum tespit etmekteyiz.

Örgün eğitim kurumlarının olmadığı toplumlarda çocukların ve gençlerin yetiştirilmesi

"Okul" dediğimiz örgün eğitim kurumunun ortaya çıkması ve toplum içinde yeni yetişenlerin eğitimini üstlenmesi oldukça geç zamanlara rastlar. Genellikle büyük dinler kendi propagandalarını yapacak, kendi prensiplerini halka anlatacak ve uygulayacak din adamları yetiştirmek için okul sistemlerini kurmuş ve geliştirmişlerdir. Genellikle Budist tapınaklarına, camilere ve kiliselere bitişik veya yakın olarak açılan bu okullar, yakın zamanlara kadar da dinî kurumların etki ve kontrolünde kalmıştır.

Ancak bu tür kurumların ortaya çıkıp bütün toplumlar arasında yayılması yakın zamanlarda olmuştur. O zamana kadar birçok gelenekçi esaslar üzerinde devamlılığını sürdüren toplumlarda. tabi bu arada Türk toplumunda gençlerin eğitimleri, yetiştirilmeleri nasıl sağlanıyordu?

"Gelenekçi toplumlar" dediğimiz bu tiplerde -adı üzerinde- bütün sosyal kurumların ve insan davranışların esas kaynağı ve dayanağı geleneklerdi. Gerek maddî gerek manevî kültür gelenekçi bir havada anlatılıyordu. Yazı ve yazılı eserler çok yaygın değildi; bu sebeple geçmişten gelen hikâyeler yeni nesillere anlatılırken, anlatan kişi kendi ruh yapısına uygun olarak birçok unsurlar katıp birçoklarını çıkarıyordu.

Gelenekçi toplumlarda geçmiş kültüre ve ataların ideallerine, davranış biçimlerine bağlılık çok önemli idi. Çocuklarda ve genç nesillerde, toplumun devamlılığını sağlayacak yeni davranışları meydana getirirken de, o davranışın mevcut durumdaki haklılığından çok, atalardan bir gelenek halinde gelmesi yönüne ağırlık veriliyordu.

Ataların bazı davranışları, sık sık karşılaşılan bazı problemlere buldukları örnek çözümler sonraki toplum fertleri tarafından hemen taklit ediliyor ve bir "gelenek" haline getiriliyordu.

Eğitimde de gelenekler hâkimdi. Davranış biçimi olarak gerek kızlar, gerek oğlanlar, yetişkinleri taklit ediyorlardı. Süt sağma, yemek pişirme, çocuk bakma, düğünlerde oynama, harman savurma, ava çıkma gibi binlerce davranış şekli hep taklide dayanıyordu. Ayrıca bu hareketlerin gerisinde yatacak, onlara zemin teşkil edecek fikirler ve vaziyet alışlar da söz olarak; öğüt olarak, darbimesel, atasözü, destan, masal v.s. olarak sohbet toplantılarında, kahvelerde, bir vesile çıkıp yeri geldiğinde her yerde onlara anlatılıyor, öğretiliyor ve benimsetiliyordu.

Burada masalların ve destanların eğitici değeri ortaya çıkmaktadır. Masallar küçük çocukları, içinde yaşadıkları ortamdan ayırıp bir masal ülkesine götürmekte, orada çeşitli olaylarla karşılaştırıp iyilerin, güzellerin kazandığı mutlu bir sonla bitirmektedir.

"Büyüklerin masalları" diyebileceğimiz destanlarda ise gençlere taklit edecekleri, benzemeye çalışacakları ideal bir tip gösterme esas amaç idi. Öte yandan destanlar bir milletin tarihî bilinçaltını, Jung'un deyişiyle arketiplerini gösteriyordu. Bu da destanlar vasıtasıyla bir milletin ruhunun, ideolojisinin yüzyılları aşan hedeflerinin nesilden nesile aktarılması demektir.

Bu eğitim vasıtalarından masallar genelde pek önemli değişikliklere uğramamasına, bir masal olduğu bilindiği için pek müdahale edilmemesine rağmen; destanlar, âdeta her nesilde yeniden canlanmakta, her yiğit onu ruhunda coşuklu bir şekilde yaşatmakta, kendinden ruh vermekte, can vermekte; milletin bilinci destanlara yansımaktadır.

Masallarda millî bir ruh yoktur, kültür unsurları, çok azdır ve masallar bütün dünya çocuklarına yöneliktir. Ama destanlarda millî bir ruh vardır, baştan sona çok yoğun, açık ve gizli kültür unsurlarıyla doludur ve destanlar milletlerarası değildir; bir milletin gençlerine ve yetişkinlerine yöneliktir.

Gelenekler, darbimeseller, atasözleri, masallar ve destanlar, gelenekçi toplumlarda, çocukların gençlerin ve yetişkinlerin susadıkça su içtikleri, hayat buldukları, ruh kazandıkları, davranışlarını ona göre düzenledikleri çeşmelere benzerler.

Kitle iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde gençlere ideal tip olarak gösterilen destan kahramanları

Kitle iletişim araçlarının bir toplum arasında yayılması o toplumda yaşayan gençlere birçok ideal tipler sunar. Gazetede yer alan bir romanın, çizgi veya fotoromanların kahramanları, filmlerde yer alan kız ve erkek tipleri, özellikle TV'deki dizi ve film kahramanları, sadece millî değil, milletlerarası platformda birçok örnek tipler sunmaktadır.

Ama kitle iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde gerek halk arasındaki anonim masalarda, gerek destanlarda, meddahların hikâyelerinde sözlü olarak kuşaktan kuşağa geçen çeşitli tipler vardır. Yakın zamanlarda bu destanlar ve özellikle dinî motifli kahramanlık hikâyeleri, Ortadoęu yöresine ait Kerem ile Aslı, Yusuf ile Züleyha, Leyla ile Mecnun, Arzu ile Kamber ikilemelerinde görülen yarı platonik aşk hikâyeleri yaygın eğitim işinde etkili olarak kullanılıyordu.

Gençlerimizin o zamanki eğitimlerinde rol oynayan ve Battal Gazi tipine de birçok yönlerden kaynaklık etmiş olan bu tiplerden bazıları üzerinde kısaca durmak gerekir.

Bu bakımdan Türk destanlarında karşımıza çıkan ve uzun yüzyıllar etkili olan ideal insan tipi "Oğuz Kağan tipi"dir. Bu tip, Orta Asya Türk topluluklarının henüz iyice yerleşik hayata geçmediği, yarı göçebe yaşadığı döneme ait bir tiptir. Burada tabiattaki diğer canlılara, özellikle hayvanlara hâkim olma; dışa dönük bir tip olarak çevre ile sürekli etkileşimde ve savaşımda bulunma, kuvvetine güvenerek çevresindeki insanları kontrol

İslamiyet öncesi döneminin alp tipi şimdi gâzi tipine dönüşürken; destanlar da gâzilerin hayat hikâyelerini övgü ile anlatan "gazavatnâme"lere dönüşmüştür.

Türk ellerinde gazâ Hz. Muhammed'in yaptığı iş olarak görülmüştür. Hz. Hamza ve Hz. Ali, gâzilik örnekleri vermişlerdir ama Anadolu gâzilerinin esas güç aldıkları Seyyid Battal Gâzi'dir. Ayrıca gâzilere savaşlarda görünmeyen güçler de yardım etmektedir.

Gâzilik özelliklerinden birincisi iyi bir Müslüman olma, Allah yolunda savaşmaktır. Tabii bunun için yiğit, korkusuz, "serdengeçti" olmak gerekir. Bu arada canını feda etmekten çekinmeyen kişinin, malını da feda etmekten çekinmemesi gerekir: Cömertlik de gâziliğin ana özelliklerindedir.

Gâzi, Ortaçağ Avrupa şövalyelerinden farklıdır: O, bizim toplum yapımızı çok iyi aksettiren, sosyal, yanında kendisi ile eşdeğer gâzi arkadaşları olan bir kişidir.

Gâzi, Allah'ın en sevgili kuludur; peygamberin bayrağı altında olan kişidir. Bu, o zaman Türkler arasında Müslümanlığın ana dinamik güç teşkil ettiği dönemde, gençler için bir ideal, yetişkin erkekler için nasıl olacaklarını gösteren yüksek bir tip idi. Gazâyı deniz, kendilerini balık olarak gören gâziler, gazânın dışında kendi hayatlarının olamayacağını, gazâ için yaşayacaklarını ve "şehîd" olarak ölmek istediklerini her zaman vurguluyorlardı.

İşte, günümüze kadar, özellikle savaş durumlarında insanlarımıza bir ideal tip teşkil etmiş olan ve bütün Anadolu gâzilerinin kaynağı, Seyyid Battal Gâzi'dir.

Türklerin Müslüman olmalarından sonra savaş veren gâzi tipinin yanı sıra sınırların gerisinde ve yerleşik Müslüman halk arasında görülen başka tipler de vardır. Bunların en yükseği "velî tipi"dir. Veliler gâzilerinin aksine, onların sınır boylarında küffara karşı savaş vermelerinin aksine, kendi kendileriyle, kendi nefisleriyle savaş ederler. Bu yönden Müslüman olmuş kişilerin gerçek İslam prensipleriyle yoğrulması, velilerin gösterecekleri bazı kerametlerle İslam dinine bağlanmasıdır.

Veliler kendilerini ülke yöneticilerinden üstün görürler, onlara karşı halkın haklarını savunurlar. Müslüman halkı peşlerine takarak yeni fethedilen ülkelere doğru götürürler veya kendilerine bağlı şeyhleri gerekli gördükleri, İslam'ı yaymak istedikleri çeşitli yerlerde görevlendirirler.

Velilerin altında, onlara bağı olan, onların yolunu (tarikatını) izleyen bir çok şeyh vardır. Şeyhlerin yanında birçok dervişler ve müritler bulunur. Bu teşkilât, Anadolu'nun ve Balkanların Türkleşmesinde ve Müslümanlaşmasında büyük hizmetler yapmışlardır.

Ahmet Yesevi'den başlayan Türk veli geleneği Mevlâna, Hacı Bektaş Velî, Hacı Bayram Velî, Akşemsettin gibi birçok örnek yüksek tip ile ve kendilerine bağı yüzlerce şeyh, binlerce derviş ile Türk müslüman insanının şekillenmesinde, şahsiyet kazanıp geleceğe umutla bakmasında önemli roller oynamışlardır.

Seyyid Battal Gâzi, Anadolu Türk insanının şekillenmesinde gâzi tipinin yanı sıra velî tipini de yansıtan; bir gâzi bir velî olarak bugün bile kabri en çok ziyaret edilen yüce kişilerden biridir.

Yazılı-sözlü destan, menâkıbnâme ve gazavatnamelerle verilmek istenen şahsiyet tiplerini: ana özellikleri

Türk eğitim tarihinde insan yetiştirme ve şahsiyet şekillendirme görevini üstlenen yazılı ve sözlü eserlerdeki şahsiyet tiplerinin ana özelliklerin karşılaştırdığımızda şöyle bir tablo ortaya çıkıyor

Alp ve gâzi tipinde kahramanlık esastır; bunlar düşman veya kâfirlerle sürekli savaş halinde bulunurlar, can verirler, can alırlar, esir ve ganimet alırlar. Bu tiplerin akıncılıkları en ön planda gelir Her iki tipte de savaş ön plandadır; ancak alplerde diğer bütün sosyal ve psikolojik olaylar geri plan da bir fon oluştururken, gazilerde sosyal bir olay olarak din hareketlerinin ana motifi olacak şekilde önem kazanmıştır. Bunların yanında veli tipinde de sürekli savaş vardır ama savaş kendi nefesine yönelmiştir; bu savaşların aslında en çetini olandır. Kendisine karşı güçlü bir savaş veren veli için diğer insanlara ve tabiata karşı kerametler göstermek zor değildir. Alp ve gâzi tipinin kılıç ve kuvvet zoruyla sağlamaya çalıştıkları dış çevre egemenliğini veliler göz ve nefes gücü ile sağlamaktadırlar. Veliler de alpler ve gâziler gibi sürekli hareketlidirler. Bunlar İslam ülkelerini dolaşarak halkı sükûnete, kendi nefislerine dönüp kendilerini terbiye etmeye, kendilerine hâkim olmaya ve Allah'a yaklaşmaya çağırırlar.

Alp tipinde yiğidin bilgisi daha ziyade yarı göçebe hayat tarzının gerektirdiği maddî hayat unsurlarına, hayvanlara ait bilgidir. Gâzide dini bilgiler ve dini değerler sistemi egemen olmaya başlamıştır. Veli tipinde ise medrese ve camilerde halka anlatılan açık din bilgilerinin ötesine geçilmiş artık "gizli bilimler" bile bilinmekte ve esas öğretim bunun için olmaktadır.

Alp tipinde at, avrat silâh kutsallığı vardır. Diğer tiplerde buna rastlamıyoruz; gerçi kılıç ve atın önemi bazı gazavatnamelerde vardır ama Orta Asya Türk toplumlarındaki kadar değil! Bunun yanında Gâzi tipinin de dünyevî nimetlere açık olduğunu, ganimet ve esir almasının yanı sıra cömertliğinin de bulunduğunu belirtmek gerek. Aslında cömertlik her üç tipinde ana şahsiyet özelliğidir.

Alp tipinin kuvvet aldığı yer, ataları ve göktanrıdır. Gâziler velilerden destek bulmakta, veliler ise doğrudan Allah'a yaklaşmak istemektedirler.

Alp tipi dünya üzerinde maddî bir egemenlik kurmaya, topraklara, insanlara ve diğer nimetlere sahip olmayı amaçlarken; gâzi tipinde din motifli bir maddî hakimiyet vardır; topraklar fethedilmekte, oradaki insanlar arasında hak dini yayılmaktadır. Veli tipinde ise maddî iktidar sahiplerine karşı olma veya önemsememe, bunun yanında manevi iktidar sahibi olma hedefi gözetilmektedir.

Alpler ve gâziler, kendi hayat görüşleri içinde dolu dolu bir hayat yaşadıkları halde velilerin nefse ve bedene hakimiyetleri, az uyumak, az konuşmak, sade giyinmek gibi özellikleri hemen dikkat çekmektedir.

Alpler kendi sülâlesi, soyu, milleti için; kendi insanları için savaş vermektedir. Gâzilerde bu savaş bir fikir, inanç, din savaşı haline gelmiş; milletin yerini ümmet almıştır. Alpler zamanında çeşitli toplumlar maddî güç kazanmak amacıyla birbirleriyle savaşırken alperenlerde ve gâzilerde bu Müslümanlık ile diğer dinlerin savaşması halini almıştır. Alplerde, millet çeşitli belâlardan kurtarılmakta; gazilerde millete yeni milletler, yurda yeni yurtlar katılma amacı güdülmektedir.

Her üç tipte de ahlâk ve karakter birinci plandadır. Bunlar halkın örnek aldığı insanlardır, kendileri her zaman baştanbaşa bir adab ve terbiye örneği olmuşlar: kahramanlığı, savaşçılığı ruh dengesi ile birleştirmişlerdir.

Türk eğitim tarihi açısından Seyyid Battal Gâzi'nin değerlendirilmesi

Seyyid Battal Gâzi'nin bizce en büyük önemi, bu üç şahsiyet tipini de kendinde toplamış olmasıdır. "Gâzi" vasfını taşıdığını ve o tipin bir örneği olduğunu zaten adı göstermektedir. Bunun yanı sıra, o bir "destan kahramanı"dır ve halk onu sık sık bir veli mertebesine çıkarmakta, onun adı etrafında "menakıbnâme"ler düzenlemekte ve mezarı bugün bile her mezhepten Müslümanlarca ziyaret edilmektedir.

Edebiyat tarihimizde adına hem destan, hem menakıbnâme, hem gazavatname düzenlenen bir başka şahsiyet yoktur. Battal Gâzi şahsiyeti bu sebeple çok yönlü, çok güçlü bir gâzi, veli ve yiğit örneği yansıtmaktadır.

Türk destan kahramanı olarak Battal Gâzi, sisli bir fon üzerinde Türk ruhunun Hıristiyanlara karşı mücadeleye verişini, Anadolu'da yaşayan insanların nasıl Müslüman edildiğini, Müslümanların dış tehlikelere karşı nasıl korunduğunu göstermektedir.

Battal Gâzi Türklerin Anadolu'yu yurt tutmalarının, vatan yapmalarının; burada daha önce yaşayan insanları Türk-İslam potasında eriterek yeni bir millet yapmalarının destanıdır. Bu destana Türk insanı kendi duygularını, arzularını, ideallerini, yüzyıllardan beri süregelen bilinçaltını yerleştirmiştir.

Battal Gâzi, Haçlı hücumlarına karşı Anadolu halkının, Anadolu Türk emirlerinin direncine destek olmuş; tarih içinden çıkıp fikirleri, idealleri, yiğitliği ile hem kumandan ve askerlere destek olmuş hem halka güç vermiştir.

Selçuklular ve Osmanlılar zamanında bu fetih faaliyetlerinin sürüp gitmesi, Battal Gâzi tipinin sürekli canlı tutulmasına sebep olmuştur. Bu bakımdan onun şahsiyeti Anadolu Türklerinin yükselme dönemine bütün parlaklığı ile yansımaktadır.

Anadolu'da 3-400 yüzyıl devam eden Türkleşme ve İslamlaşmanın destanı olan Battal Gâzi, değişik yüzyıllarda değişik konumlarda yaşatılarak ondan destek alınmakta, her mücadelede onun ruhu yardıma çağrılmaktadır.

Battal Gâzi Destanı, yüzyılların içinde zamana meydan okurcasına yaşayan Türk ruhunun destanı olarak kabul edilmiş yazılı ve sözlü bir gelenek halini alarak gençlerin şahsiyetlerinin şekillenmesinin ana tiplerinden birisi olmuştur. Türk milletinin eğitiminde en uzun süre okunan kitaplardan birisi bu şahsiyetin destanı, menakıbı, gazavatnamesidir.

Günümüzde Battal Gâzi tipini yaşatmak elbette mümkün değildir. Ama aynı ana özellikler günümüz şartlarına uygun yeni bir şahsiyet tipinde toplanabilir ve bu, bugün hedef kargaşasında olan eğitimimize yeni bir yön verebilir.

Kaynaklar

1. Akkaya, M. Şükrü, "Kitab-ı Melik Dânişmend Gazi Danişmendnâme", Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi 8, 1950.S. 131-144'ten ayırbaşım.

2. Hochreich, Rotter, Persnolichkeit. Berlin: Springer Verlag 1979
3. Iscoe, I / Stevenson, H.W. Personality Development in Children. Austin: University of Texas 1960
4. Kaplan, Mehmet, Türk Edebiyatı zerine Araştırmalar-3. Tip Taklitleri. İstanbul : Dergah yay. 1985
5. Köksal, Hasan. Battalnâmelerde Tip ve Motif Yapısı. Ankara Kültür ve Turizm Bak. Yay. 1984
6. Köprülü, M. Fuat, Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluřu. Ankara : Bařnur Mat. 1972
7. Köprülüzade M. Fuat, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar. İstanbul : Matbaa-ı Amire 1919
8. Öztürk, Ali, Çağları İçinde Türk Destanları. İstanbul : 1980
- e. Pervin, L. A. Persnolichkeitstheorien München : E. Reinharat 1975
10. Reynolds, G. S. Edimsel (Operant) Őartlanmaya Giriř. Ankara : Hacettepe Üniversitesi Yay. 1977
11. Roth, Ervin, Persnolichkeitspsychologie Stuttgart : W. Kohlhammer 1981. 6. baskı
12. Sader, Manfred, Psychologie der Persnolichkeit, München : Juventa Verlag 1980